

COMMENT FAIRE DU BON CIDRE

Comité des fruits à cidre et des productions cidricoles et Station de recherches
cidricoles du Rheu
1977 m.

KAIP PAGAMINTI GERĄ SIDRĄ

Išversta iš prancūzų kalbos

*Išverstas ne visas tekstas, o tik pagrindinės gairės reginiui – pokalbiui
apie sidrą (2017 m. rugsėjo 10 d.)*

Išvertė ir paruošė pristatymą: Julija Smiškal

GERAM SIDRUI PAGAMINTI

Pour faire du bon cidre

- NAUDOKITE TINKAMUS OBUOLIUS
- RINKITE TIK PRINOKUSIUS OBUOLIUS
- SPAUSKITE SULTIS IŠ GERAI PRINOKUSIŲ, SVEIKŲ, TO PATIES PRINOKIMO LAIKOTARPIO OBUOLIŲ SU GEROS KOKYBĖS ĮRANGA
- UŽTIKRINKITE TINKAMAI VYKDOMĄ DEFEKACIJOS PROCESĄ
- NUPIPKITE SKAIDRIAS SULTIS IŠ KART PO DEFEKACIJOS
- UŽTIKRINKITE TINKAMAS FERMENTACIJOS SĄLYGAS: LĒTĄ FERMENTACIJĄ VĖSIAME RŪSYJE, VENGIANT KONTAKTO SU ORU, NAUDOJANT ASEPTINES TALPAS
- IŠPILSTYKITE Į BUTELIUS VENGIANT KONTAKTO SU ORU

OBUOLIŲ TIPAI

Catégories de pommes

- **SALDŪS IR SALDŪS KARTSTELĖJĘ OBUOLIAI:** labai svarbūs sidro kokybei, turi daug cukraus ir užtikrina alkoholio kiekį sidre
- **RŪGŠTŪS OBUOLIAI:** suteikia sidrui gaivumo ir tuo pačiu apsaugo nuo ligų (*casse oxydasique, framboisé*)
- **KARTŪS OBUOLIAI:** suteikia sidrui “charakterį” ir padeda “chapeau brun” formavimuisi

Šių trijų tipų obuolių teisingas derinys leis jums pagaminti pastovų skonį turintį, gerai išbalansuotą, skaidrų ir ilgai negendantį sidrą.

OBUOLIŲ RINKIMAS IR SANDĖLIAVIMAS

Récolte et conservation des pommes

Trys obuolių prinokimo laikotarpiai

- **Pirmojo laikotarpio obuoliai (ankstyvieji)** – minkšti obuoliai, prinokstantys ant medžio iki rugsėjo pabaigos. Spaudžiami tik surinkus, nes jų sandėliavimo laikotarpis labai trumpas.
- **Antrojo laikotarpio obuoliai** – puskiečiai obuoliai, nokstantys ant medžio nuo spalio pradžios iki lapkričio vidurio. Sandėliuojami tam tikrą laiką po rinkimo, kad gerai prinoktų.
- **Trečiojo laikotarpio obuoliai (vėlyvieji)** – kietieji obuoliai; nebūna prinokę rinkimo metu. Sandėliuojami gan ilgą laiką, kol prinoks, ir būna spaudžiami tik gruodžio ar sausio mėnesį.

Nors ir labai gardūs, pirmojo laikotarpio obuoliai neturi ypatingos vertės sidro gamyboje. Gaminant sidrą iš tokių obuolių, defekacija vyksta prastai ir fermentacija vyksta per greitai.

SPAUDIMAS

Brassage des pommes

Nenaudokite žalių obuolių - gausite mažai cukraus turinčias sultis, defekacija vyks prastai, fermentacija vyks per greitai, sidras bus neskaidrus ir su nedideliu alkoholio kiekiu.

Pašalinkite papuvusius obuolius - Naudojant tokius obuolius, sidras turės mažai alkoholio, turės daug nuosėdų ir acto rūgšties, bus netinkamas vartojimui.

SPAUDIMAS

Brassage des pommes - étapes

PLOVIMAS

Jei norite pagaminti kokybišką negendantį sidrą, labai svarbu nuplauti obuolius. Obuoliai plaunami geriamu vandeniu ir po to nusausinami.

TRAIŠKYMAS

Traiškymas palengvina sulčių išsiskyrimą spaudimo metu.

LAIKYMAS (cuvage)

Sutraiškytų obuolių masė kelias valandas prieš spaudimą laikoma talpose (tankuose). Tai užtikrina didesnę sulčių išėigą, geresnę defekaciją, gražesnę spalvą bei švelnų sidro aromatą.

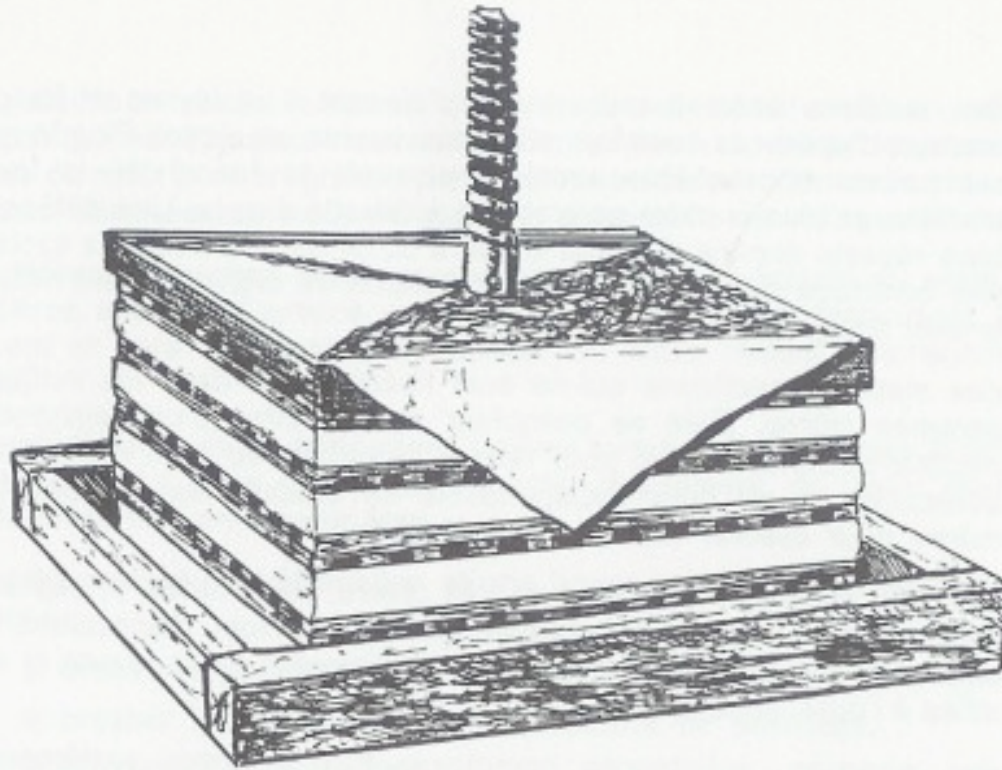
SPAUDIMAS

Vengti masės ir sulčių kontakto su cementu ir geležim.

Spaudimas lėtas ir pastovus (1000 kg masės per 40 min) – geresnė sulčių kokybė ir didesnė išėiga.

SPAUDIMAS

Brassage des pommes

Montage de la pulpe sur le pressoir à l'aide de claies, toiles à pressoir et cadre de montage.

OBUOLIŲ SULČIŲ SUDĖTIS

Composition du moût de pommes

- **CUKRŪS:** 100 – 150 g/l: perdirbamas į alkoholį su mielių pagalba .
- **MALO RŪGŠTIS:** 2-4 g/l - saldžiųjų ir karčiųjų obuolių; daugiau nei 10 g/l - rūgščiųjų obuolių. Padeda išvengti sidro pajuodėjimo, skatina jo nuskaidrinimą ir sandėliavimą. Suteikia sidrui gaivumo.
- **TANINAI:** 1 g/l - rūgščiųjų obuolių, 2-3 g/l - saldžiųjų karstėlėjusių obuolių, daugiau nei 5 g - karčiųjų obuolių. Kontaktuojami su oru, taninai rudėja, sidrui suteikia spalvą. Kartūs ir sutraukiantys, suteikia sidrui charakterį ir karstėlėjusį skonį.
- **AZOTO MEDŽIAGOS:** maistas mielėms; būtinos cukrui perdirbti į alkoholį.
- **PEKTINO MEDŽIAGOS:** išsiskiria tik gerai prinokusių obuolių sultyse. Būtinos „chapeau brun“ formavimuisi. Todėl sidrui gaminti svarbu naudoti tik prinokusius obuolius.
- **MINERALINĖS DRUSKOS:** Būtinos mielių vystymuisi ir naudingos žmogaus organizmui.
- **ENZIMAI, SKONIAI, KVAPAI**
- **MIKRO ORGANIZMAI:** ant obuolių, įrangos, patalpose

DEFEKACIJA IR NUPIILSTYMAS

Défécation et soutirage

- Išspaudus sultys turi natūraliai nusiskaidrinti iki fermentacijos pradžios. Šis procesas vadinamas **defekacija**.
- Tik rūgščiųjų obuolių sultys gali būti fermentuojamos iš kart po spaudimo be defekacijos.
- Defekacija yra įmanoma tik esant žemai temperatūrai.
- „**CHAPEAU BRUN**“: ant sulčių paviršiaus besiformuojanti ruda putos (pektino medžiagų koaguliacijos su enzymų pagalba rezultatas).
- Defekacijai neįvykus, ant sulčių paviršiaus formuojasi baltos putos. Tikėtina, kad toks sidras fermentuosis per greitai, bus neskaidrus ir turės nemalonų skonį.

DEFEKACIJA IR NUPILSTYMAS

Défécation et soutirage

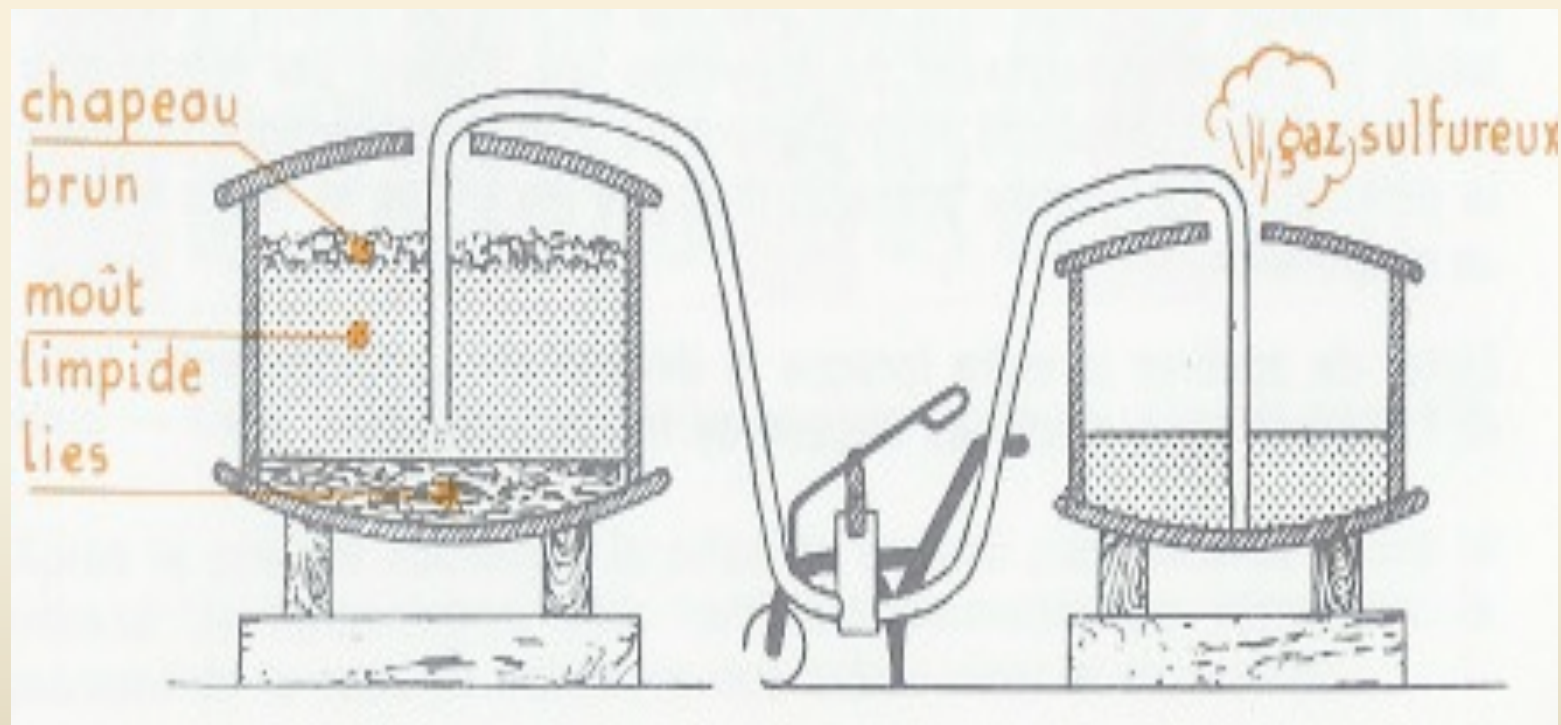
Gerai defekacijai ir „chapeau brun“ formavimuisi užtikrinti:

- Spauskite tik to paties prinokimo laikotarpio obuolius.
- Naudokite tik prinokusius obuolius.
- Spauskite sultis esant šaltesniam orui.
- Defekacijai skirtą talpą užpildykite ne ilgiau kaip per dvi dienas.
- Palikite 10 cm iki talpos paviršiaus, kad liktų vietos „chapeau brun“ susiformuoti.
- Tik išspaudus sultis į jas įdėkite: 30 g kalkių karbonato ir 40 g stalo druskos/100 l.

DEFEKACIJA IR NUPILSTYMAS

Défécation et soutirage

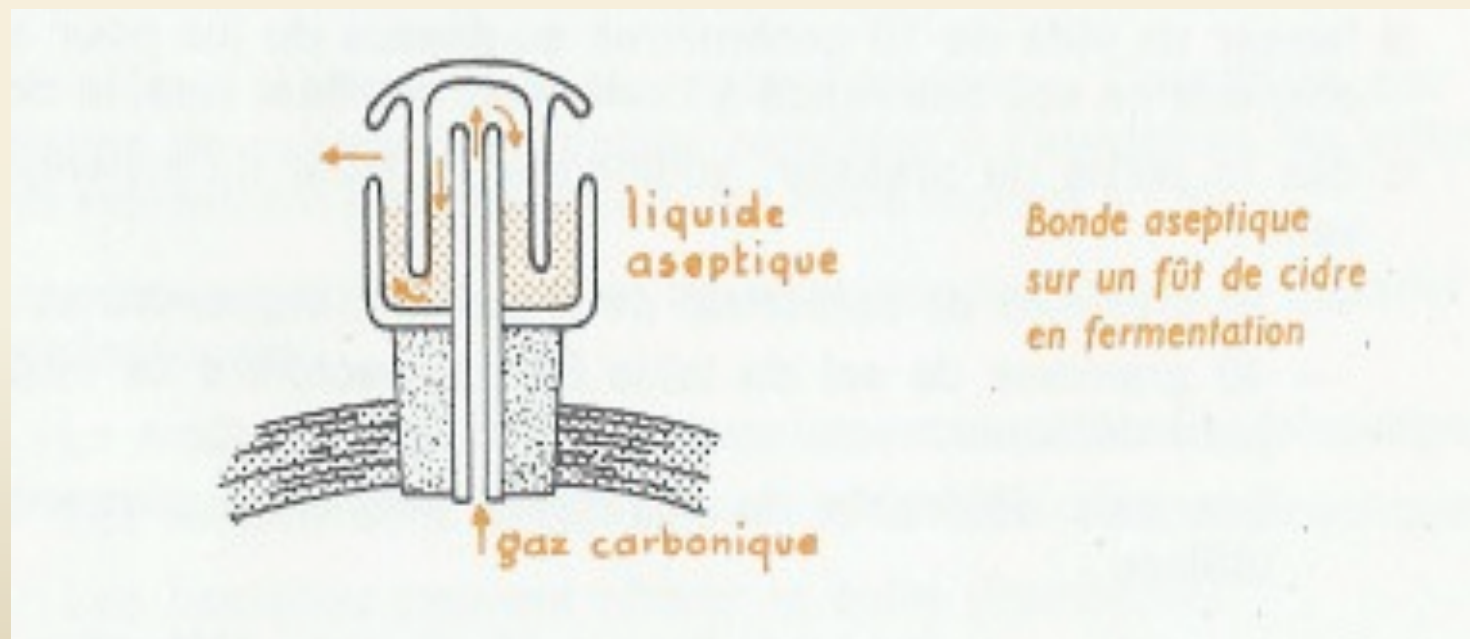
Nupilstymas

FERMENTACIJA

Fermentation

Lėta fermentacija būtina geram sidrui pagaminti. Ji turi vykti gerai pripildytose aseptinėse talpose, vengiant kontakto su oru, šaltam rūsy (10-12 laipsnių).

FERMENTACIJA

Fermentation

Antras nupilstymas

- Gali būti, kad prireiks antro nupilstymo, kad sulėtinti fermentaciją ir atsikratyti naujai susiformavusių nuosėdų.
- Nenupilinėkite sidro, kuomet jo tankis yra 1025-1035, nes tokiu atveju padidėja *framboisé* užkrėtimo rizika.

SULČIŲ AR SIDRO TANKIO MATAVIMAS

Santykis tarp sidro tankio ir cukraus kiekio. Galime nustatyti alkoholio kiekį.

DENSITE	SUCRES totaux en g. par litre	ALCOOL en puissance en degrés	DENSITE	SUCRES totaux en g. par litre	ALCOOL en puissance en degrés	DENSITE	SUCRES totaux en g. par litre	ALCOOL en puissance en degrés	DENSITE	SUCRES totaux en g. par litre	ALCOOL en puissance en degrés
1,000	1,3	"	1,017	34,0	1,9	1,034	70,0	4,1	1,051	110,0	6,5
1,001	1,8	"	1,018	36,5	2,1	1,035	72,5	4,2	1,052	112,0	6,6
1,002	3,0	0,05	1,019	38,5	2,2	1,036	74,5	4,35	1,053	114,5	6,75
1,003	5,0	0,2	1,020	40,5	2,3	1,037	76,5	4,45	1,054	117,0	6,9
1,004	7,0	0,3	1,021	42,5	2,4	1,038	79,0	4,6	1,055	119,5	7,05
1,005	9,0	0,4	1,022	44,5	2,55	1,039	81,0	4,75	1,056	122,0	7,2
1,006	11,0	0,55	1,023	46,5	2,65	1,040	83,5	4,9	1,057	124,0	7,3
1,007	13,5	0,7	1,024	48,5	2,8	1,041	86,0	5,05	1,058	126,5	7,45
1,008	15,5	0,8	1,025	51,0	2,95	1,042	88,0	5,15	1,059	129,0	7,6
1,009	18,0	0,95	1,026	53,0	3,05	1,043	90,5	5,3	1,060	131,0	7,75
1,010	20,0	1,1	1,027	55,0	3,2	1,044	93,0	5,45	1,061	133,0	7,85
1,011	22,0	1,2	1,028	57,5	3,3	1,045	95,5	5,6	1,062	135,0	8,0
1,012	24,0	1,3	1,029	59,5	3,45	1,046	98,0	5,75	1,063	137,0	8,1
1,013	26,0	1,45	1,030	61,5	3,55	1,047	100,0	5,9	1,064	139,5	8,25
1,014	28,0	1,55	1,031	64,0	3,7	1,048	102,5	6,05	1,065	141,5	8,35
1,015	30,0	1,7	1,032	66,0	3,85	1,049	105,0	6,2	1,066	143,5	8,5
1,016	32,0	1,8	1,033	68,0	3,95	1,050	107,5	6,35	1,067	145,5	8,6

SIDRO SANDĒLIAVIMAS

Conservation du cidre

!!!Norint pagaminti ilgai negendantį sidrą,
svarbu visiškai vengti kontakto su oru.

Bačkose: Tikrinkite bačkas kas 3 – 4 savaites ir užtikrinkite, kad jos būtų visiškai pripildytos.

Buteliuose: Geriausias sprendimas, jei norite geros kokybės sidro.

Kai sidro tankis išpilstymo metu yra:

- **1000 – 1005:** sidras bus sausas;
- **1010 – 1015:** sidras bus pusiau sausas; apie 20-30 g cukraus/l;
- **1018 – 1020:** sidras bus saldus; apie 36 – 40 g cukraus/l;
- **Daugiau nei 1025:** sidras bus labai saldus.

!!!Sidro išpilstymas į butelius gali būti vykdomas be jokios rizikos, kuomet sidro tankis nepasikeitė daugiau kaip 2 vienetais per tris savaites.

SIDRO SANDĖLIAVIMAS

Conservation du cidre

Išpilstydami sidrą į butelius svarbu:

- Išpilstyti esant gražiam orui (giedras dangus)
- Naudoti švarius ir ką tik nusausintus butelius (champenoises)
- Pilti sidrą, nuleidus vamzdelį iki pat dugno (žr. pav.)

SIDRO SANDĒLIAVIMAS

Conservation du cidre

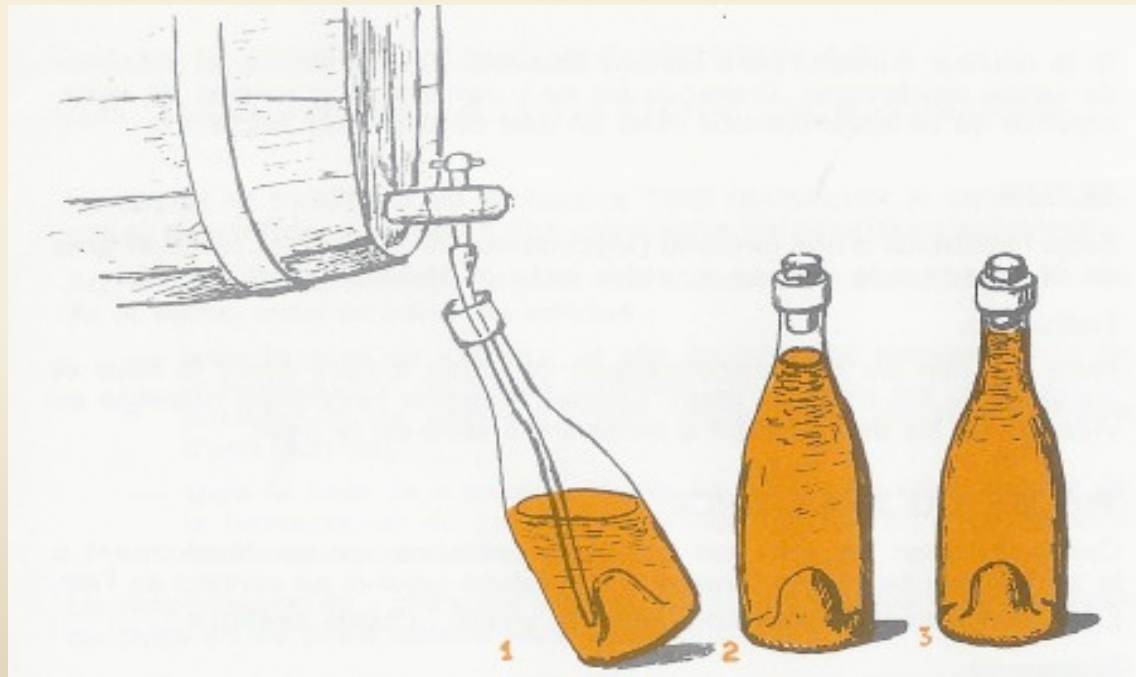
Kad sidras neprarastu angļies dioksido:

- Gerai pripildykite butelius. Išvengsite sproģimo ir sidro išsipilstymo atidarant butelj, pilstysite graģiai pūtuojantj sidrą.
- Naudokite natūralios kamštienos kamščius, prieš tai išmirkytus karštam vandeny.
- Apsukite kamščius geleģine viela, laikykite butelius paguldytus vėsiam rūsy, kad kamštis būtų nuolat mirkomas ir tokiu būtų nepraleistų oro.

SIDRO SANDĖLIAVIMAS

Conservation du cidre

1. Nuleisdami vamzdelį į butelio dugną išvengsite skysčio srovės kontakto su oru.
2. Ko nereikia daryti: palikti oro tarpą tarp skysčio ir kamščio.
3. Kaip reikia daryti: pripildyti butelį taip, kad kamštis liestų skystį.

LIGOS

Altérations des cidres

CASSES – PARUDĖJIMAS ARBA PAJUODĖJIMAS

Sidras tamsėja, skonis darosi nemalonus.

Įmanomos priežastys:

- *Casse oxydasique* – dėl taninų parudėjimo kontaktuojant su oru;
- *Casse ferrique* (geležies perteklius?) – dėl taninų susimaišymo su rūdimis (sulčių ar sidro sąlyčio su geležiniais įrankiais arba su geležies turinčiu vandeniu).

Sprendimas:

- Įpilti pusę gramo citrinos rūgšties miltelių į litrą sidro. Sumaišyti ir palaukti 24 val. Jei sidras pašviesėjo, tai geležies perteklius. Tokiu atveju įpilti į talpą 50 g citrinos rūgšties praskiestos truputėlyje sidro/100 l sidro.
- Jei sidras nepašviesėjo, tai *casse oxydasique*. Įpilti į talpą 10 g kalio metabisulfito praskiesto truputėlyje sidro/100 l.

LIGOS

Altérations des cidres

FLEUR

Balta riebi plėvelė ant paviršiaus dėl *Mycoderma* vini bakterijos.

Sprendimas:

Tuoju pat pripildyti bačką iki pat paviršiaus, kad atsikratyti bakterijos; nuolat laikyti talpą pripildytą.

LIGOS

Altérations des cidres

PIQUIRE, ACESCENCE (ACTO BAKTERIJOS)

- Dėl kontakto su oru vystosi acto bakterijos sidro paviršiuje. Perdirba alkoholį į acto rūgštį.
- Nėra sprendimo. Galima tik sulėtinti procesą, vengiant kontakto su oru.
- Sidras su didesniu nei 1,8 g acto rūgšties kiekiu negali būti siūlomas vartotojui. Gali būti perdirbtas į actą.
- Saldžiuosiuose sidruose ta pati bakterija atsakinga už *framboisé* ligos išplėtimą. Sidras darosi neskaidrus, tirštėja, nemalonus skonio.
- Naudokite švarias aseptines talpas, nuolat pripildomas.

LIGOS

Altérations des cidres

GRAISSE (RIEBALAS)

Sidras darosi panašus į aliejų.

Sprendimas:

Praskiesti truputėlyje sidro 10 g kalio metabisulfito ir 50 g acto rūgšties/100 l. Supilti tuoj pat šį mišinį į talpą ir maišyti labai greitai.

Nupilti sidrą po 8 dienų ir suvartoti kuo greičiau, nes liga gali atsinaujinti.

ACROLEINE

Ši lyga išplista dėl bakterijos atneštos iš nešvaraus vandens arba žemės nuo obuolių paviršiaus. Sunkiai aptinkama sidre.

Distilatas dėl šios bakterijos darosi aštrokas.

Sprendimo nėra. Gerinti higienos sąlygas.

TEISĖS AKTAI SUSIJĘ SU SIDRO PARDAVIMU

Réglementation concernant la commercialisation

1953 m. rugsėjo 30 d. teisės aktas reglamentuoja sidro ir *poiré* pardavimą.

9 str. Joks gėrimas negali būti vadinamas SIDRU, jei jis nėra šviežių obuolių arba obuolių ir kriaušių sulčių, praskiestų su vandeniu arba ne, fermentacijos rezultatas.

„Sidras iš grynų sulčių“ - sidras gaminamas neskiedžiant sulčių su vandeniu.

10 str. Kad gėrimas galėtų vadintis sidru ar *poiré*, jis turi atitikti šiuos rodiklius:

Alkoholio kiekis – ne mažesnis kaip 5 laipsniai (ne mažesnis kaip 1041 sulčių tankis)

Rūgštingumas (sieros rūgštis) – ne daugiau kaip 1,8 g/l

Extrait sec total à 100 degrés centigrades (sucre déduit diminué de 1 gramme): minimum par litre, 14 grammes

Sieros dioksidas – ne daugiau 200 mg/l

Geležis – ne daugiau 12 mg/l

Etanolis – ne daugiau 200 mg/l

Gardaus sidro!